

3.3 Mikalojus Daukša „Postilė“

Paminklas gimtajai kalbai

1569 m. liepos 1 d. Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė ir Lenkijos karalystė sudarė uniją, po kurios šios dvi valstybės susijungė į Abiejų Tautų Respubliką (ATR). Po Liublino unijos ATR pradėjo įsigalėti lenkų kalba. Mikalojus Daukša suprato, kad kyla didžiulis pavojus lietuvių kalbos išlikimui, tad „Postilės“ „Prakalboje į malonųjį skaitytoją“, kurią sąmoningai parašė lenkų kalba, kreipėsi į sulenkėjusius bajorus ir kunigus, aiškindamas, kad gimtoji kalba yra žmogaus prigimtis, kuri įgyjama kartu su motinos pienu.

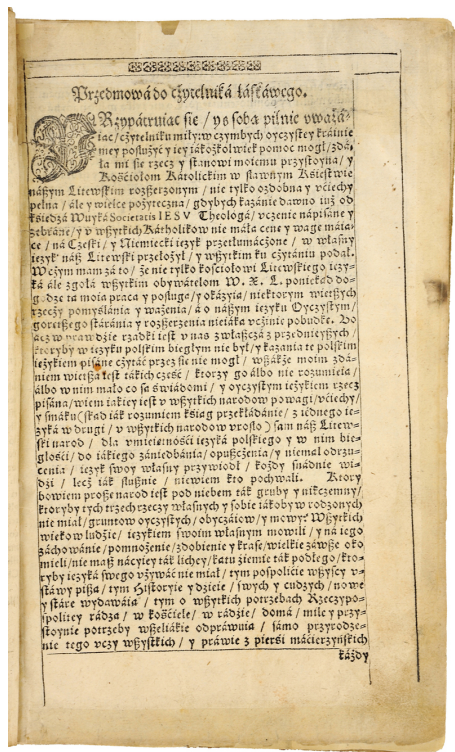
Pagal Dainorą Pociūtę-Abukevičienę „Daukša“

Mikalojaus Daukšos „Postilės“ antraštinis lapas (1599 m.).
Vilniaus universiteto biblioteka

Prakalba į malonųjį skaitytoją

Ne žemės derlumu, ne drabužių skirtingumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tautos, bet daugiausia išlaikydamos ir vartodamos savo kalbą, kuri didina ir išlaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. Kalba yra bendras meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės sargas. Sunaikink ją – sunaikinsi santaiką, vienybę ir gerovę. Sunaikink ją – užtemdysi saulę danguje, sumaišysi pasaulio tvarką, atimsi gyvybę ir garbę. Kas išsklaidė ir išvaikė tuos, kurie buvo pastatę bokštą iki pat debesų, norėdami išgarsinti savo vardą? Kalbų nesantaika. Kas daugiausia pradėjo kovas, maištus ir sukilimus pasaulyje? Kalbų skirtingumas. Visos nesantaikos tarp tautų, visi šmeižtai, vienos tautos niekinimas kitos, visa tai kilo iš kalbų skirtingumo, kaip iš visokio sąmyšio šaknų.

Mikalojaus Daukšos lenkiškos „Prakalbos į malonųjį skaitytoją“ pradžios puslapis (1599 m.).
Vilniaus universiteto biblioteka

Mikalojus Daukša „Postilė“

3.3 Mikalojus Daukša „Postilė“

2. Išmokite padeklamuoti M. Daukšos „Prakalbos į malonųjį skaitytoją“ ištrauką atmintinai.

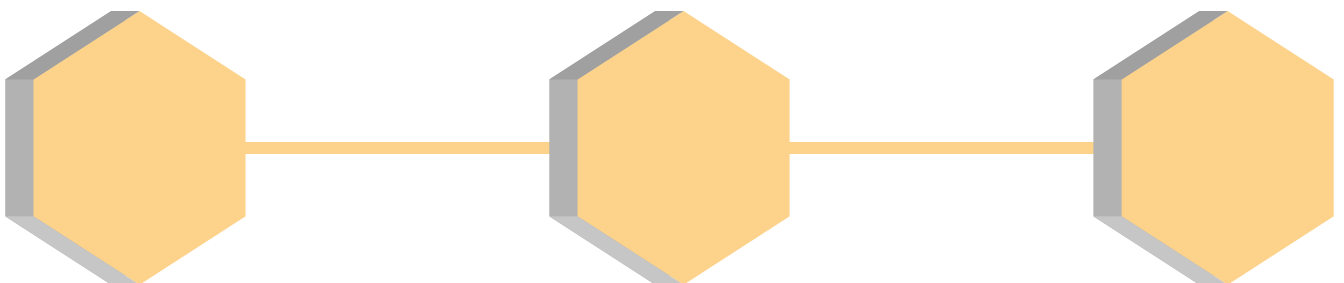

3. Perskaitykite dar vieną M. Daukšos „Prakalbos į malonųjį skaitytoją“ ištrauką. Užpildykite apačioje pateiktą schemą.

Kurgi, sakau, pasaulyje yra tauta, tokia prasta ir niekinga, kad neturėtų šių trijų savų ir tarsi įgimtų dalykų: tėvų žemės, papročių ir kalbos? Visais amžiais žmonės kalbėjo savo gimtąja kalba ir visados rūpinosi ją išlaikyti, turtinti, tobulinti ir gražinti. Nėra tokios menkos tautos, nėra tokio niekingo žemės užkampio, kur nebūtų vartojama sava kalba.

Mikalojus Daukša „Postilė“

3 dalykai, be kurių negali egzistuoti tauta:

3.3 Mikalojus Daukša „Postilė“

4. Pasirenkite rašyti rašinį tema „Kodėl gimtoji kalba yra vertybė?“. Prisiminkite rašinio struktūrą – įžanga, dėstymas, pabaiga. Pagalvokite ir parašykite, kaip galėtumėte pasiremti M. Daukšos „Prakalba į malonųjį skaitytoją“.

Įžangoje pristatome rašinio temą, išsikeliamo probleminį klausimą, kurį analizuosime dėstyme.

Dėstyme analizuojame iškeltą problemą, argumentuojame pasitelkdami literatūrą, iškeldami pagrindinę mintį.

Pabaiga – tai kuriamo teksto santrumpa, kurioje apibendrinsite dėstyme išsakytas mintis, dar kartą akcentuosite pagrindinę mintį.

Rašinio „Kodėl gimtoji kalba yra vertybė?“ planas

